

Správa o činnosti Správca zálohového systému za druhý polrok 2023

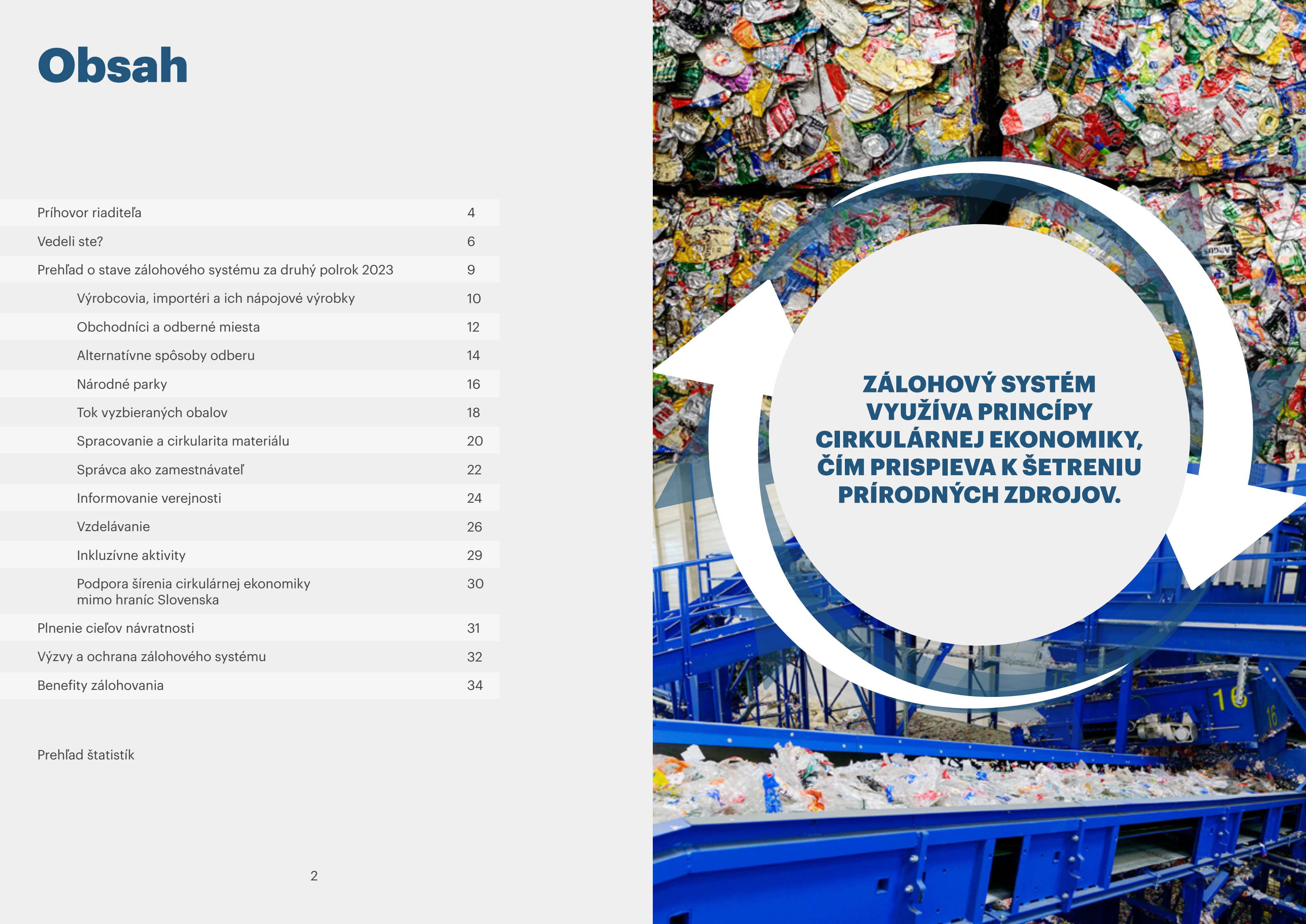

SPRÁVCA ZÁLOHOVÉHO SYSTÉMU n.o.
slovenskozalohuje.sk

Obsah

Príhovor riaditeľa	4
Vedeli ste?	6
Prehľad o stave zálohového systému za druhý polrok 2023	9
Výrobcovia, importéri a ich nápojové výrobky	10
Obchodníci a odberné miesta	12
Alternatívne spôsoby odberu	14
Národné parky	16
Tok vyzbieraných obalov	18
Spracovanie a cirkularita materiálu	20
Správca ako zamestnávateľ	22
Informovanie verejnosti	24
Vzdelávanie	26
Inkluzívne aktivity	29
Podpora šírenia cirkulárnej ekonomiky mimo hraníc Slovenska	30
Plnenie cieľov návratnosti	31
Výzvy a ochrana zálohového systému	32
Benefity zálohovania	34

Prehľad štatistík

**ZÁLOHOVÝ SYSTÉM
VYUŽÍVA PRINCÍPY
CIRKULÁRNEJ EKONOMIKY,
ČÍM PRISPIEVA K ŠETRENIU
PRÍRODNÝCH ZDROJOV.**

PRÍHOVOR RIADITEĽA

Dva roky fungovania zálohového systému na Slovensku nás naplňajú hrdosťou, odhodlaním aj optimizmom.

Hrdosťou na výsledky, ktoré zálohovanie dosiahlo. Na podporu, ktorej sa teší u spotrebiteľov. Na renomé slovenského systému zálohovania v krajinách, ktoré ho dlho prevádzkujú a aj u našich susedov, ktorí zálohovanie rozbiehajú alebo pripravujú potrebnú legislatívu. Máme veľké odhodlanie vylepšovať náš zálohový systém, aby všetkým lepšie slúžil. A sme plní optimizmu, že sa nám spoločne podarí dosiahnuť stanovené ciele a zodpovedne sa popasovať s výzvami.

Podpora občanov pre zálohovanie a efektívne zapojenie našich partnerov priniesli opäť vynikajúce výsledky. V druhom polroku 2023 sa nám podarilo vyzbierať 580 836 551 jednorazových zálohovaných obalov. V roku 2023 sme tak dosiahli mieru návratnosti 92 %. Nie sme ďaleko od momentu, kedy bude do zálohovateľných vložená „dvojmiliardová“ fľaša. V roku 2023 sme popri zlepšovaní užívateľského komfortu, s osobitným dôrazom na zdravotne znevýhodnených, rozbehli zálohovanie v národných parkoch a viaceré projekty v alternatívnom a hromadnom zbere. Iniciovali sme spoluprácu so štátnymi orgánmi pri ochrane zálohovania pred podvodnými aktivitami. Pripravili a implementovali sme množstvo opatrení na zefektívnenie fungovania zálohovania, aj v logistike. Tieto povzbudzujúce čísla a výsledky sú zdrojom našej hrdosti.

Darí sa nám dosahovať naše ciele, ale zálohovanie nie je zďaleka dokonalým alebo dokončeným systémom. Preto nemôžeme a ani nechceme „zaspať na vavrínoch“. Naše odhodlanie zlepšovať zálohovanie zostáva nezmenené. V roku 2024 budeme pokračovať v spolupráci s obchodníkmi v zvyšovaní dostupnosti a užívateľského komfortu zálohovania pre spotrebiteľov. Pribudnú nové odberné miesta, rozšírime alternatívny a hromadný zber. Chceme naďalej zvyšovať povedomie o systéme zálohovania. V 2023 sme podpísali prvú zmluvu o spolupráci s Technickou univerzitou vo Zvolene a v tomto roku chceme posilniť informačné a vzdelávacie aktivity v oblasti zberu a recyklácie obalov zamerané na študentov základných, stredných a vysokých škôl. Chceme tiež viac spolupracovať so vzdelávacími inštitúciami. Podporíme výrobcov v cirkularite materiálov. Budeme zlepšovať systém zberu obalov z odberných miest zefektívňovaním jeho logistiky. Nový medzi-sklad, ktorý otvoríme v roku 2024 na východe Slovenska zníži nielen naše náklady na dopravu, ale aj uhlíkovú stopu.

Jednoducho urobíme všetko, čo budeme môcť, aby sme zálohovanie na Slovensku v roku 2024 posunuli o krok dopredu.

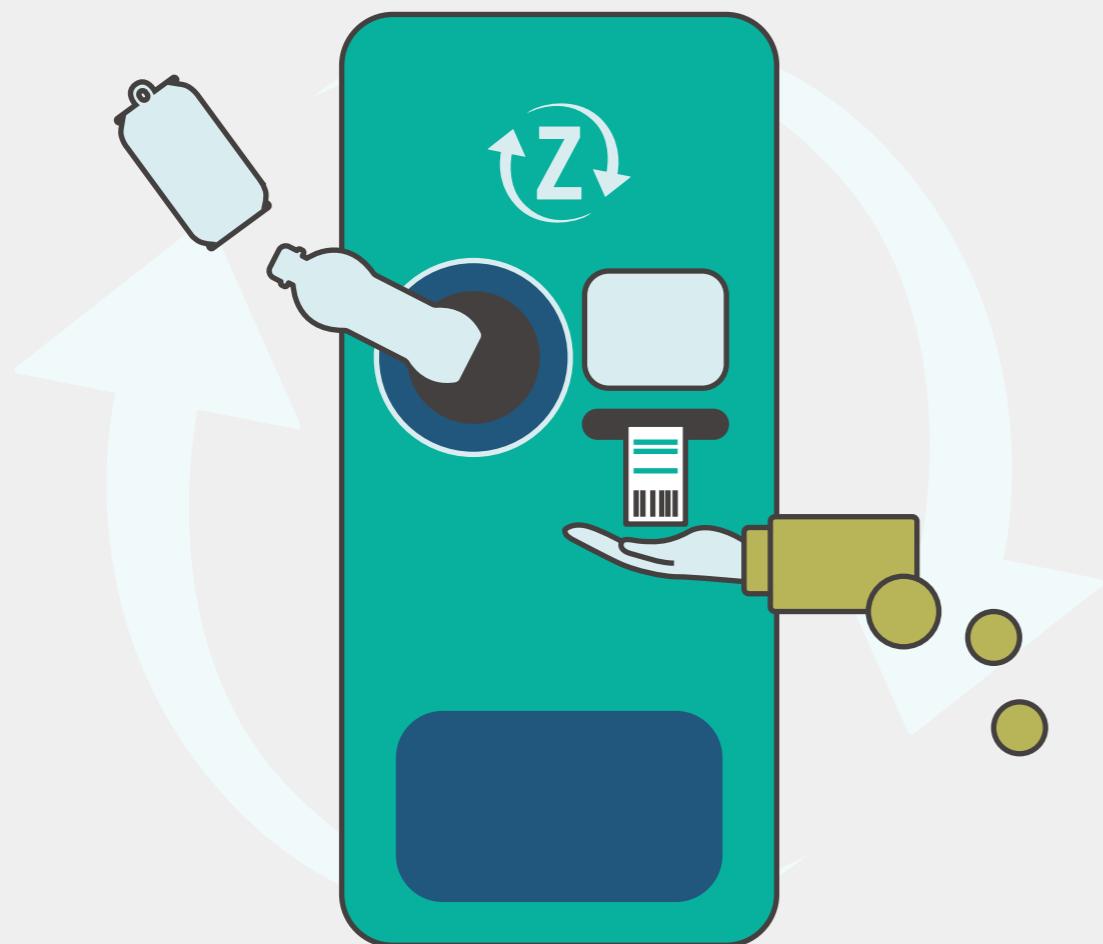
Veľmi si vážime podporu tých, ktorí k tomu prispievajú, najmä spoluprácu s Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky. Ďakujeme členom správnej rady a dozornej rady, že sa svojimi rozhodnutiami, podporou a porozumením spolupodieľajú na úspešnom príbehu zálohovania. Tešíme sa, že sme v roku 2023 s našimi partnermi našli spoločný záujem. Budeme sa usilovať, aby sme pokračovali aj v roku 2024.

JUDr. Marián Áč

generálny riaditeľ
Správcu zálohového systému

VEDELI STE?

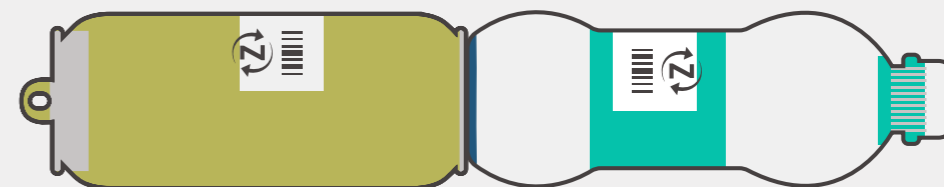
Zálohovanie je nástroj, ktorý dokáže množstvo vyzbieraných plastových fliaš a plechoviek zvýšiť na **viac ako 90 %** a **prispieva k zníženiu voľne pohodeného odpadu v prírode.**

Zálohovanie využíva princíp **obehového hospodárstva**, uzavretia materiálového kruhu „z fľaše do fľaše“ a „z plechovky do plechovky“, čím šetrí prírodné zdroje. Oproti triedenému zberu sa tak vyzbierané **plastové fľaše a plechovky od nápojov opätovne využívajú** na výrobu nových nápojových obalov.

Zálohujú sa všetky plastové a kovové jednorazové nápojové **obaly od 0,1 do 3 litrov** s výnimkou mlieka, nápojov s obsahom mlieka, sirupov a tvrdého alkoholu.

Zálohovanie začalo s kategóriou nápojových obalov, ktoré sú pre recykláciu a opätovné využitie najefektívnejšie. Pre tieto obaly sú stanovené prísnejšie ciele na úrovni Slovenskej republiky aj Európskej únie. Je možné, že po zabehnutí zálohového systému sa budú rozvíjať aj zálohové systémy pre ďalšie plastové obaly od potravín a nápojový sektor sa tak stane inšpiráciou pre ostatné potravinové odvetvia.

Pre evidenciu obalov a kontrolu ich toku v zálohovom systéme je dôležité, aby **zálohomat vedel po prečítaní čiarového kódu rozpoznať jeho tvar, hmotnosť a materiál. Zálohované obaly preto vraciame nestlačené, prázdne a s čitateľným čiarovým kódom.** Obaly sa v zálohomate stlačia pre úsporu priestoru, ekologickejšiu prepravu aj ochranu pred prípadnými podvodmi.

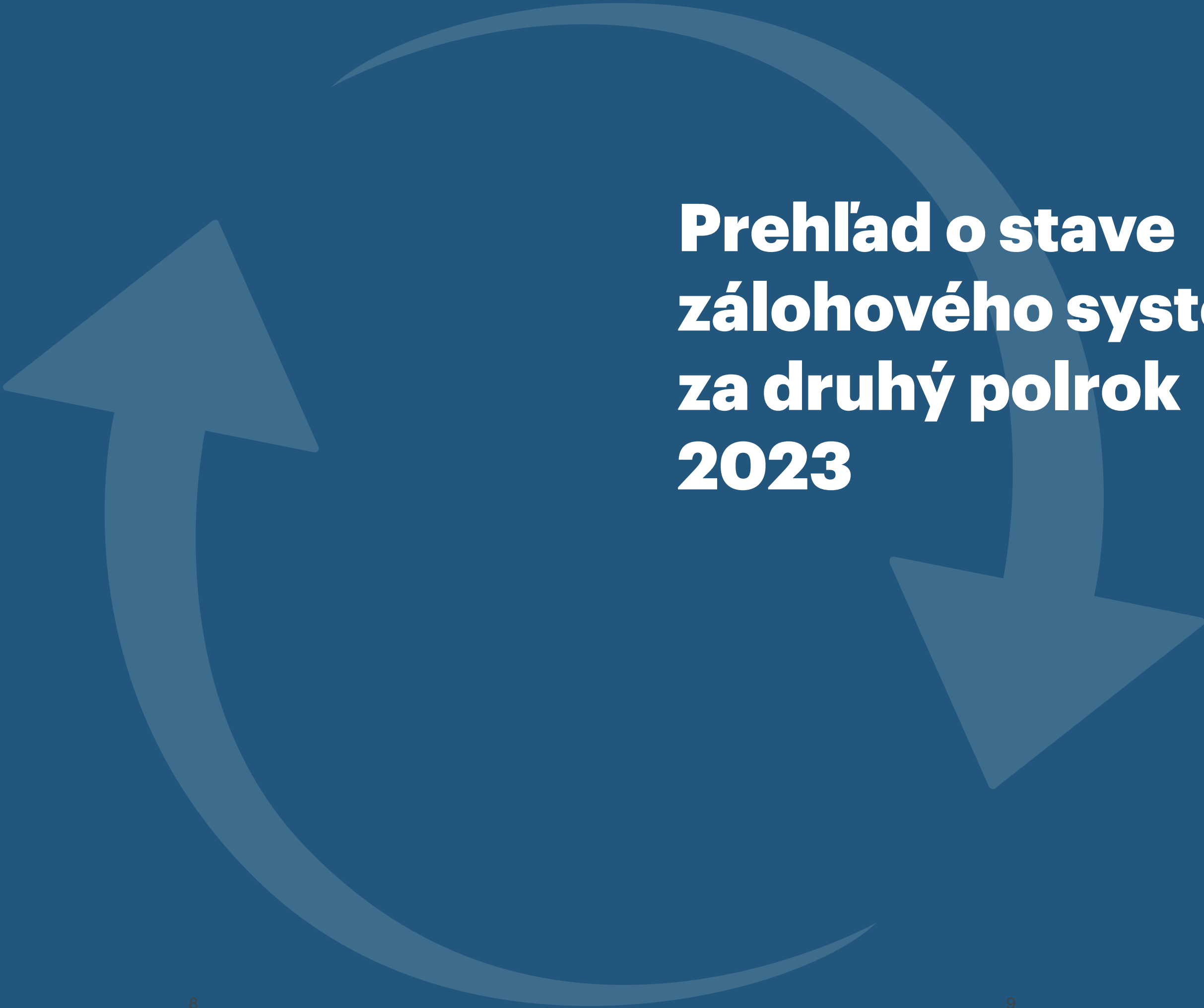

Ak nemá iné nastavenie konkrétna predajná sieť predajní, **kupón za vrátené zálohované nápojové obaly je možné si uplatniť iba na mieste, kde boli obaly vrátené.** Kupón je uplatniteľný v rámci všeobecne premlčacej doby, t. j. do 3 rokov od jeho vydania.

Prázdne zálohované obaly od nápojov je možné vrátiť v každej predajni, ktorá je zapojená do zálohového systému a má zriadené odberné miesto, a to bez ohľadu na to, kde spotrebiteľ obal na Slovensku kúpil a či daná prevádzka konkrétny produkt predáva.

Veľké predajne s predajnou plochou **nad 300 m² majú povinnosť vrátiť spotrebiteľovi záloh za vrátené zálohované plastové fľaše a plechovky v hotovosti.**

Malé predajne potravín s **predajnou plochou menšou ako 300 m²,** ktoré sú do odberu obalov zapojené dobrovoľne, majú výnimku zo zákona. **Nemusia vrátiť zákazníkovi hotovosť,** môžu len poskytnúť zľavu z nákupu. Zľavu či hotovosť je možné uplatniť iba v obchode, kde zákazník obaly vrátil.

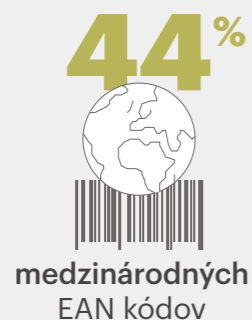
Prehľad o stave zálohového systému za druhý polrok 2023

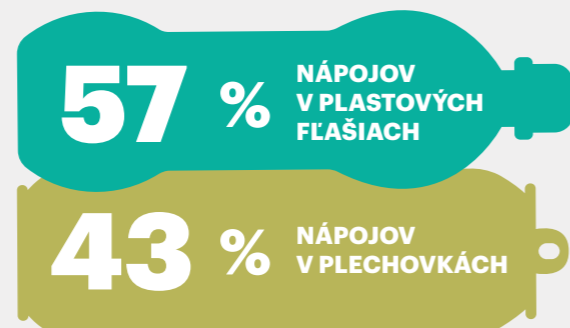
VÝROBCOVIA, IMPORTÉRI A ICH NÁPOJOVÉ VÝROBKY

K 31. 12. 2023
EVIDUJE SPRÁVCA

334 AKTÍVNE
ZAPOJENÝCH
VÝROBCOV

Z toho:

Spolu bolo k 31. 12. 2023
REGISTROVANÝCH AKTÍVNYCH

4 584 EAN
KÓDOV

V rámci druhého polroka v roku 2023
bolo umiestnených na trh približne
600 MILIÓNOV ZÁLOHOVANÝCH OBALOV.

Celkovo ku koncu roka 2023 Správca
eviduje približne **1,16 MILIARDY UMIESTNENÝCH
ZÁLOHOVANÝCH NÁPOJOVÝCH OBALOV.**

Druhy nápojov:

26% BALENÉ VODY
9% ENERGETICKÉ NÁPOJE
32% NEALKOHOLICKÉ NÁPOJE
1% OSTATNÉ ALKOHOLICKÉ NÁPOJE

2% OVOCNÉ ŠŤAVY
30% PIVO
1% VÍNO

OD SPUSTENIA ZÁLOHOVÉHO SYSTEMU NA SLOVENSKU (1. 1. 2022) SA UMIESTNILO K 31. 12. 2023 VIAC AKO **2,3 MILIARDY ZÁLOHOVANÝCH NÁPOJOVÝCH OBALOV.**

Zálohový systém je rozšírenou zodpovednosťou výrobcov. Tento systém na jednej strane pomáha plniť environmentálne záväzky výrobcov nápojov a na druhej strane pomáha k zvýšeniu množstva dostupného kvalitného materiálu na výrobu nových nápojových obalov. V spolupráci s výrobcami je v systéme registrovaných takmer 4 600 produktov aktuálne dostupných na slovenskom trhu. Celkovo sa registrovalo takmer 5 000 nápojových produktov. V rámci schvaľovacieho procesu prešlo kontrolou pri registrácii od počiatkov systému takmer 42-tisíc kusov nápojových obalov.

Správca v roku 2023 pristúpil k rôznym optimalizačným riešeniam týkajúcich sa výrobcov, ktoré nadobúdajú platnosť v roku 2024.

Výrobca platí do systému 3 druhy poplatkov. Vstupný jednorazový poplatok za registráciu výrobcu v systéme, administratívny poplatok za registráciu EAN-u v systéme a poplatok za uvedenie obalu na trh, tzv. industry fee. Výška poplatkov pre výrobcov za zber a spracovanie odpadov zo zálohovaných obalov bola pri zavedení systému nastavená na nižšie hodnoty. Ku koncu druhého polroka 2023 boli tieto poplatky analyzované a prispôbené aktuálnemu vývoju systému, aby sa dosiahlo vyrovnané hospodárenie. Dochádza tak k úprave, ktorá reflektuje zvýšenú návratnosť zálohovaných obalov. Výrobcom doplácajú cez poplatky znížený príjem do systému z nevrátených záloh. Ďalším príjmom Správca zálohového systému ako neziskovej organizácie je predaj materiálu. Zmena poplatkov nadobúda účinnosť 1. 1. 2024.

Pri používaní medzinárodného čiarového kódu došlo v roku 2023 k rozhodnutiu navýšiť poplatky pre výrobky s týmto typom čiarového kódu od roku 2024, ktoré môžu byť uvádzané aj na iný ako slovenský trh. V prípade medzinárodného čiarového kódu sa pri chladených nápojoch s dobrou spotrebou najviac do 5 mesiacov prihliada na ich kratšiu dobu trvanlivosti. Zmeny nadobúdajú účinnosť 1. 1. 2024.

Výrobcom bola zároveň vytvorená možnosť predísť zvýšeným poplatkom spojeným s medzinárodným čiarovým kódom a fakturáciou za nadpriemernú návratnosť preregistráciou výrobkov na národný EAN kód. Správca prijal v roku 2023 rozhodnutie pre dočasné odpustenie poplatkov za preregistráciu z medzinárodného čiarového kódu na národný, a to do 30. 6. 2024.

Druhý polrok 2023 priniesol riešenie aj pre menších výrobcov, a tak sa zavádza zníženie poplatku za registráciu výrobcu z pôvodných 200 € na 100 €. Táto zmena nadobúda účinnosť od 1. 2. 2024, pričom výška vstupného poplatku je naďalej stanovená jednotne pre všetkých výrobcov.

Pre automatizáciu registrácie výrobcov a ich jednotlivých výrobkov (nápojov v plastových fľašiach alebo plechovkách) bol už v čase spustenia systému vytvorený registračný portál Správca zálohového systému. Pre zvýšenie flexibility fungovania výrobcov v rámci registračného portálu, ktorý zefektívňuje pravidelnú komunikáciu medzi výrobcom a Správcom sa v druhom polroku 2023 spustila možnosť zadávania zmien týkajúcich sa EAN-ov. Niektoré typy zmien môžu podliehať spoplatneniu. Zároveň pribudla možnosť spravovania údajov samotným užívateľom.

OBCHODNÍCI A ODBERNÉ MIESTA

K 31. 12. 2023
EVIDUJE SPRÁVCA

318

AKTÍVNE
ZAPOJENÝCH
DISTRIBÚTOROV

POČET
ODBERNÝCH MIEST
k 31. 12. 2023

3 269

V DRUHOM POLROKU
2023 PRIBUDLO

104

ODBERNÝCH
MIEST

Rast po mesiacoch:

Január	3 002
Február	3 045
Marec	3 078
Apríl	3 075
Máj	3 118
Jún	3 165
Júl	3 169
August	3 173
September	3 207
Október	3 224
November	3 248
December	3 269

DOBROVOLNE ZAPOJENÝCH
ODBERNÝCH MIEST

64,5 %

ODBERNÉ MIESTA
S AUTOMATIZOVANÝM ODBEROM

72 %

POVINNE ZAPOJENÝCH
ODBERNÝCH MIEST

35,5 %

ODBERNÉ MIESTA
S RUČNÝM ODBEROM

28 %

Pomer odberných miest v jednotlivých krajoch:

Banskobystrický	13 %	Prešovský	15 %
Bratislavský	9 %	Trenčiansky	12 %
Košický	12 %	Trnavský	10 %
Nitriansky	13 %	Žilinský	16 %

Od spustenia systému sa v spolupráci s obchodníkmi podarilo vybudovať pre spotrebiteľov odbernú sieť s takmer 3 300 odbernými miestami. Ich počet narástol v roku 2023 o približne 300. Z toho sa 64 % prevádzok zapojilo dobrovoľne a 72 % odberných miest využíva automatizované riešenie v podobe zálohometu. Obchodníci využívajú automatizované riešenia alebo technické riešenia pre ručný odber. Spotrebiteľ sa stretáva s odberom zálohovaných obalov cez automat, tzv. zálohomat alebo prázdne obaly jednoducho vracia personálu prevádzky, ktorý ho načíta cez špeciálny ručný skener. Ten aj naďalej dodáva výhradne spoločnosť Sensoneo. Široké produktové portfólio automatov majú obchodníci k dispozícii od dodávateľov TOMRA Collection Slovakia, RVM Systems, DIEBOLD NIXDORF, IMS SERVICE a Envipco Slovakia. Spoločnosť Envipco sa v spolupráci so Správcom rozhodla priviezt' na slovenský trh veľkokapacitný automat. Tento typ zálohometu sa stal súčasťou odbernej siete od decembra

2023. Ide o automat, do ktorého môže zákazník doslova vysypať do násypníka automatu väčšie množstvo obalov. Nemusí teda vkladať do zariadenia zálohované obaly po jednom. Znižuje sa tak čas potrebný na vrátenie väčšieho množstva obalov. Rozšírenie odberných miest a ich vylepšenie o takýto typ automatu je na samotnom obchodníkovi, ktorý odberné miesto zriaďuje. Je dôležité zvážiť objem obalov, ktoré sa mu na danom mieste vracajú. Netreba zabúdať, že v prípade väčších predajní nad 300 m² je zákonná povinnosť vrátiť záloh spotrebiteľovi v hotovosti.

Registračný portál Správca zálohového systému bol vytvorený rovnako ako pre výrobcov aj pre distribútorov. Pre zvýšenie flexibility fungovania obchodníkov v rámci registračného portálu, ktorý zefektívňuje pravidelnú komunikáciu medzi obchodníkom a Správcom bola v druhom polroku 2023 spustená možnosť spravovania údajov samotným užívateľom.

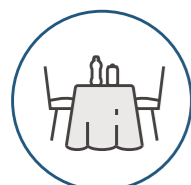

ALTERNATÍVNE SPÔSOBY ODBERU

Zákon určuje vrátenie obalu priamo do predajne. Správca sa však v roku 2022 snažil o rozšírenie možnosti vrátenia zálohovaného obalu aj na ďalších miestach. Môže ísť o iné priestory ako potraviny, kde sa predávajú zálohované nápojové obaly alebo o miesta, kde dochádza k hromadeniu zálohovaných nápojových obalov kvôli vyššej frekvencii pohybu ľudí. Alternatívne odberné miesto je miesto, kde je možné vrátiť zálohovaný obal, avšak bez vyplatenia zálohu.

Alternatívnym odberným miestom môže byť napríklad:

REŠTAURÁCIA

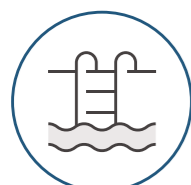
HOTEL

VENDINGOVÁ SPOLOČNOSŤ

FIRMA,
ktorá zamestnancom poskytuje pitný režim

AQUAPARK

ŠPORTOVÉ STREDISKO

ŠKOLA

FESTIVAL
A INÉ KULTÚRNE
PODUJATIE

Z hľadiska typu odberného miesta rozlišujeme celoročné prevádzky a sezónne miesta, akými môžu byť napríklad festivaly. Možnosti nastavenia odberu obalov sú rôzne a prístup Správcu je vždy individuálny v medziach procesných nastavení.

Hustota odbernej siete a jej rozširovanie tvorí predpoklad k tomu, aby bolo zálohovanie dostupné skutočne pre každého. Zákon síce stanovuje vrátenie priamo do predajne, ale Správca už od prvého roka fungovania hľadá riešenia aj pre rôzne alternatívne možnosti ako odobrať zálohovaný obal od spotrebiteľa. K povinným, či dobrovoľným odberným miestam neustále pribúdajú aj tie alternatívne. Správca zálohového systému je vďačný za spoluprácu so správami národných parkov, ktoré od zavedenia zálohovania zaznamenali výrazný úbytok voľne pohodeného odpadu v prírode. Vďaka špeciálnym zberným nádobám umiestnených v národných parkoch sa zálohovanie stalo dostupným aj v prírode. Odolnosť nádob proti medvedom bola otestovaná pred ich umiestnením do terénu. Návštevník národného parku sa vhođením

obalu do nádoby vzdá zálohu a daruje ho na obnovu konkrétneho národného parku. Nádoby pribudli v Tatrách, Nízkych Tatrách, Pieninách, Poloninách, Slovenskom raji, Slovenskom krase a vo Veľkej Fatre. Spolu bolo v priebehu mesiaca osadených 13 nádob na turisticky frekventovaných lokalitách. Alternatívny odber spustila ako prvá aj Univerzitná nemocnica v Martine. V nemocnici sa darovaním zálohovaného obalu prihliada nielen na životné prostredie, ale aj na pomoc jednotlivým oddeleniam nemocnice. Rovnako sa zbierajú obaly v spolupráci s organizátormi na rôznych podujatiach či festivaloch. Do zberu zálohovaných obalov sa zapájajú spoločnosti, ktoré svojim zamestnancom zabezpečujú pitný režim, aquaparky, kúpaliská či kúpele.

V RÁMCI PODUJATÍ S NAMI ZÁLOHOVALI V DRUHOM POLROKU:

- Benefičný festival Punkáči deťom
- Festival Skaly
- LOVESTREAM Festival
- Festival Atmosféra
- Tesco Rodinný deň

SPOLOČNE SA NA PODUJATIACH, KTORÉ MYSLIA NIELEN NA ZÁBAVU, ALE AJ NA PRÍRODU VYZBIERALO V ROKU 2023 VIAC AKO 50 000 ZÁLOHOVANÝCH OBALOV.

OD SPUSTENIA ZÁLOHOVÉHO SYSTÉMU VZNIKLO 21 CELOROČNÝCH ALTERNATÍVNYCH ODBERNÝCH MIEST. TAKÝMTO SPÔSOBOM SME VYZBIERALI VIAC AKO 900-TISÍC OBALOV. SPRÁVCA ZÁLOHOVÉHO SYSTÉMU ĎAKUJE VŠETKÝM, KTORÍ SA ZAPOJILI A PRISPELI K TOMUTO ÚSPECHU.

NÁRODNÉ PARKY

Zálohový systém je účinným nástrojom v boji proti voľne pohodenému odpadu, preto sa Správca zálohového systému neustále venuje rozširovaniu siete odberných miest a alternatívnych riešení na vrátenie zálohovaných obalov. Tento krok je kľúčovým opatrením na zmiernenie problému voľne pohodeného odpadu.

V letných mesiacoch 2023 prebehla inštalácia trinástich špeciálnych nádob na zber zálohovaných obalov vo vybraných národných parkoch.

Správy národných parkov hodnotia systém zálohovania aj jeho vplyv na znižovanie voľne pohodeného odpadu v prírode pozitívne. Zároveň uvádzajú, že pri čistení riek a ich okolia tvorili plastové obaly viac než polovicu odpadu. Od zavedenia zálohovania však zaznamenávajú výrazný pokles voľne pohodeného odpadu v prírode.

Nádoby sú inštalované na miestach, ktoré vybrali správy národných parkov. Aby bolo zabezpečené ich efektívne využitie, boli strategicky umiestnené na miestach s vysokou frekvenciou pohybu návštevníkov. Návštevníci vďaka tomu majú ľahký prístup k vráteniu nápojových obalov, čím môžu prispieť k čistote nášho životného prostredia. Záloh

bude použitý na podporu daného národného parku. Samozrejme sa môžu tiež rozhodnúť zálohované obaly odovzdať štandardným spôsobom na ľubovoľnom odbernom mieste, ktoré je možné nájsť aj prostredníctvom mapy odberných miest na webovej stránke slovenskozalohuje.sk.

Nádoby sa nachádzajú:

- v Tatranskom národnom parku v lokalitách Hrebienok, Tatranská Polianka, Tatranská Lomnica, Zverovka,
- v Národnom parku Nízke Tatry v lokalitách Trangoška a Hriadeľské sedlo,
- v Národnom parku Slovenský raj v lokalitách Dedinky a Podlesok,
- v Národnom parku Slovenský kras pri Zádielskej chate,
- v Národnom parku Veľká Fatra v lokalitách Gaderská dolina a pri Správe národného parku v Martine,
- v Národnom parku Poloniny v Novej Sedlici,
- v Národnom parku Pieniny pri Červenom Kláštore.

Správca zálohového systému nechal vyrobiť špeciálne zberné nádoby, ktoré dokážu odolať prípadným útokom medvedí. Ich funkčnosť bola otestovaná v ZOO Bojnice v spolupráci so Zásahovým tímom pre medveďa hnedého.

Lokality sa budú v úzkej spolupráci so správami parkov analyzovať a prípadne optimalizovať z hľadiska počtu či umiestnenia zberných nádob. Plánované je aj rozšírenie na všetky národné parky.

Verejnosť je potrebné neustále vzdelávať. Správca preto pripravuje jednoduchú informačnú kampaň cielenú na domácich aj zahraničných návštevníkov parkov. Jej cieľom je zvýšiť povedomie medzi turistami o možnosti zálohované obaly vrátiť alebo ich venovať na podporu ochrany a rozvoja slovenských národných parkov.

TOK VYZBIERANÝCH OBALOV

Obchod/odberné miesto

Medzi-sklady

Triediace centrum

Bez premyslenej logistiky by slovenský zálohový systém nemohol fungovať. Z tohto pohľadu je triediace centrum v Kočovciach kľúčovým prvkom zálohového systému na nápojové obaly. Obaly vyzbierané v jednotlivých odberných miestach po celom Slovensku Správca prepraví cez medzi-sklady do triediaceho centra v Kočovciach. Správca aktuálne disponuje 4 internými medzi-skladmi, 2 externými prekladiskami a jedným externým medzi-skladom.

Správca aktuálne disponuje:

4 INTERNÝMI MEDZISKLADMI

v Kočovciach, Širokom, Žiranoch, Strečne

2 EXTERNÝMI PREKLADISKAMI

vo Zvolene a Svite

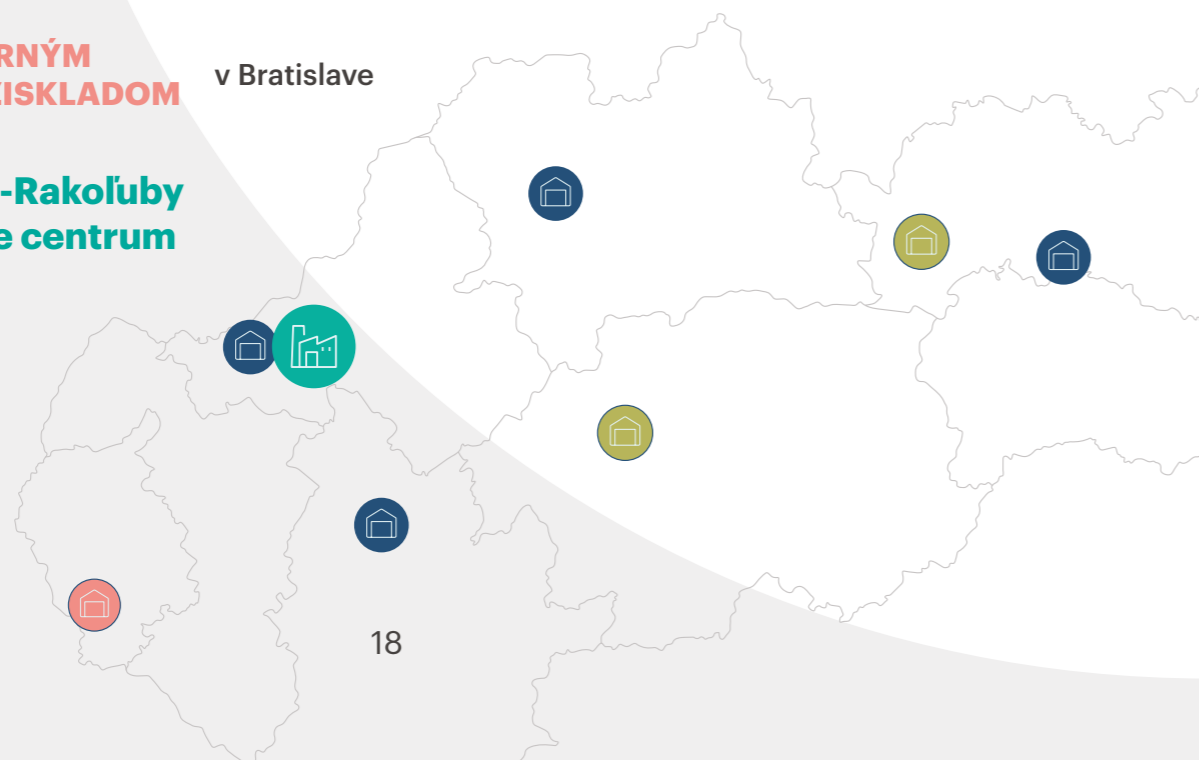

1 EXTERNÝM MEDZISKLADOM

v Bratislave

**Kočovce-Rakoľuby
Triediace centrum**

Strategickým rozmiestnením medzi-skladov, prekladísk a triediaceho centra sa optimalizujú prepravné trasy, čím sa zabezpečuje flexibilný, efektívny a ekologický prevoz vyzbieraných zálohovaných obalov z odberných miest.

V roku 2023 sa presunul medzi-sklad z obce Rosina do Strečna av druhom polroku sa zväčšovali skladové kapacity triediaceho centra v Kočovciach, čím sa posilnila jeho funkcia medzi-skladu. Tento krok by mal priniesť úsporu takmer 55-tisíc najazdených kilometrov, ale aj s tým spojenú redukciu produkovaných emisií.

Pre zefektívnenie systému zvozov, ktorý je kľúčový v rámci logistiky Správca zálohového systému pristúpil k testovaniu zberového vozidla s lineárnymi lisovaním, ktoré dokáže niekoľkonásobne zefektívniť zvozové služby vyzbieraných zálohovaných obalov v oblasti Bratislavy. Odvieze až 3,5 krát viac obalov zo zálohomatov.

V SNAHE ZEFEKTÍVNIŤ SYSTÉM ZVOZOV BOL V DRUHOM POLROKU 2023 SPUSTENÝ SOFTVÉR PLÁNOVANIA ZVOZOV NA CELOM SLOVENSKU A KU KONCU ROKA DOŠLO AJ K JEHO PREPOJENIU S GPS JEDNOTKAMI. V PRIEMERE BOLO NASADENÝCH 80 VOZIDIEL DENNE. CELKOVO SME NAJAZDILI VIAC AKO 2,5 MILIÓNA KILOMETROV. OD JÚLA DO DECEMBRA SA PREVIEZLO VIAC AKO 1,3 MILIÓNA VRIEC A USKUTOČNILO SA VIAC AKO 185-TISÍC ZVOZOV.

SPRACOVANIE A CIRKULARITA MATERIÁLU

Vrátené obaly od spotrebiteľov sú z odberného miesta na základe efektívneho plánovania zvozových trás prevezené Správcom do medzi-skladov. V medzi-skladoch prebieha ich kontrola a sčítanie. Plastové obaly sa lisujú do balíkov a prepravujú stlačené do triediaceho centra. Stlačené kovové obaly sa prepravujú do triediaceho centra vo veľkoobjemových vreciach. Strategickým rozmiestnením medzi-skladov, prekladísk a triediaceho centra sa dosahuje optimalizácia prepravných trás a zabezpečuje sa flexibilný, efektívny a ekologický prevoz vyzbieraných zálohovaných obalov z odberných miest. V triediacom centre sa vyzbierané plastové fľaše a plechovky roztriedia materiálovo aj podľa farebných prúdov a zlisujú sa do veľkých balíkov, ktoré putujú k recyklátorom.

Triediace centrum kontroluje, eviduje a spracováva prijatý materiál z jednotlivých medzi-skladov, prípadne priamo z odberných miest. Triediace centrum disponuje technológiou, ktorá triedi plastové obaly podľa farieb a vyrába balíky vytriedeného plastového a taktiež kovového materiálu pre recyklátorov. V rámci zefektívnenia jeho fungovania prebehli technické vylepšenia dopravníkových pásov vďaka novým ochranným krytom, škrabkám a alarmom. Tie predlžujú životnosť pásov. Zároveň bola na linku nainštalovaná technológia umožňujúca online monitorovanie stavu optiky pri triedení PET materiálu.

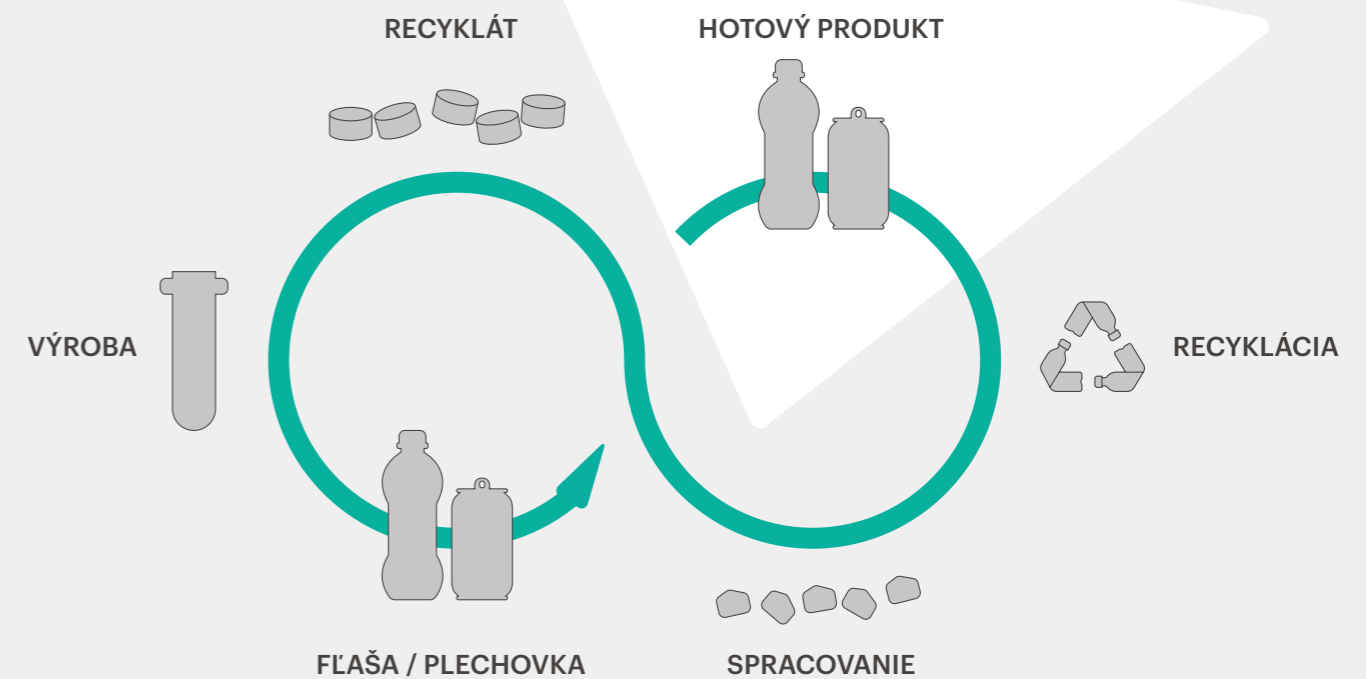
Celkovo sa od júla do decembra v triediacom centre spracovalo takmer 11 000 ton PET materiálu a takmer 3 700 ton materiálu z plechoviek.

Cieľom zálohového systému je prioritizovanie spracovania „z fľaše do fľaše“ (pet-to-pet) a „z plechovky do plechovky“ (can-to-can). To znamená, že sa z odobratých a recyklovaných zálohovaných obalov stanú opäť nové obaly s rovnakým účelom, na ktorý boli pôvodne použité.

Výrobcom majú o recyklovaný materiál záujem primárne z dôvodu, že musia plniť ciele dané smernicou o jednorazových plastoch. Tá udáva minimálne množstvo pre pridávanie recyklovaného materiálu v nových obaloch – od roku 2025 je to podiel 25 % a od roku 2030 minimálne 30 %. Niektorí výrobcovia majú aj dobrovoľné záväzky a už dnes používajú vo svojich nápojových obaloch materiály s obsahom recyklátu 50 % a viac. Cieľom je, aby sa materiál nevyhadzoval a nerecykloval len jednorazovo, ale otáčal sa v uzavretom materiálovom kruhu a využíval sa na tie isté účely viackrát v súlade s princípmi cirkulárnej ekonomiky.

Vytriedený materiál môže výrobca získať predkupným právom. Správcom spracovaný materiál, na ktorý výrobcovia neuplatnia predkupné právo, odkúpia recyklátori, ktorí sa prihlásia do tendra Správcu. Súčasťou základných princípov Správcu je, aby materiál zo zálohového systému bol spracovaný recyklátormi, ktorí vedú zabezpečiť recykláciu „z fľaše do fľaše“ a „z plechovky do plechovky“. Výnos z predaného materiálu je jedným zo zdrojov financovania zálohového systému.

V druhej polovici druhého roku fungovania zálohového systému sa takmer 58 % ALU materiálu a takmer 90 % transparentného, modrého a zeleného PET materiálu predalo cez opciiu priamo výrobcom. To tvorí spolu takmer 80 % materiálu zo zálohovaných obalov, ktorý sa garantovane využije na výrobu nových obalov. Zvyšný spracovaný materiál sa predal voľným predajom.

SPRÁVCA AKO ZAMESTNÁVATEĽ

Správca zálohového systému ako nová nezisková organizácia naďalej pracuje na vývoji pracovných štruktúr a firemného prostredia.

Množstvo zamestnancov sa aktuálne stabilizovalo na úrovni približne 120 zamestnancov.

Ku koncu roka 2023 Správca zamestnával 118 zamestnancov.

Približne 40 % personálu tvoria administratívni zamestnanci.

Správca oceňuje každého, kto svojou prácou a odhodlaním podporil projekt s celospoločenským dosahom. Postupne pracuje na zlepšovaní podmienok pre zamestnancov, aby upevnil stabilné pracovné prostredie a stimuloval ich motiváciu.

Správcomi zálohového systému záleží na úspechoch zálohovania, preto sa jeho zamestnanci v druhom polroku 2023 aktívne podieľali na analýze triedeného odpadu, ktorá pomáha zistiť, koľko nápojových obalov ešte stále končí v triedenom zbere.

INFORMOVANIE VEREJNOSTI

Prieskum pred spustením zálohového systému ukázal, že hlavnou motiváciou ľudí nie je len vrátenie 15-centového zálohu, ale aj ochrana životného prostredia. Pred spustením zálohového systému bolo dôležité pripraviť spotrebiteľa na príchod zmeny, ktorá pomôže prispieť k krajšej a čistejšej prírode. Cieľom bolo verejnosť pozitívne naladiť prostredníctvom komunikácie benefitov, ktoré prinesie zavedenie zálohového systému pre životné prostredie. Zdôrazňovaný bol aj začiatok spustenia zálohového systému.

So spustením zálohového systému Správca zálohového systému začal komunikovať viac racionálnych informácií. Vysvetľoval, ako presne systém funguje a apeloval na zmenu spotrebiteľského správania, ktorá bola zhrnutá v slogane: „Od 1. januára nekrčíme, nezhadzujeme, zálohujeme. Jednoduché.“ Pre nastavené prechodné obdobia výrobcov a obchodníkov, počas ktorých sa spotrebiteľ aj po zavedení zálohového systému mohol stretnúť s nezálohovanými obalmi, bolo podstatné verejnosť naučiť v prvom rade rozpoznávať symbol zálohovania, ktorý sa nachádza na obaloch.

V druhom roku fungovania systému Správca pristúpil k orientácii na mladšie generácie. Práve v nich je budúcnosť a edukácie v tejto oblasti nikdy nie je dost. Ak sa deti odmala naučia premýšľať ekologicky, bude z toho profitovať celá rodina, spoločnosť aj krajina.

V priebehu druhého roka vznikol nový koncept, v rámci ktorého sa predstavil nový ambasádor zálohovania. Vratko Štupel prebral štafetu od Sajfu a Fera Joke-a, tváří predchádzajúcich kampaní. Je to výmyselník, ktorého nápady boli v priebehu roka priblížené verejnosti nielen prostredníctvom reklamných kampaní a PR výstupov, ale aj rôznych podujatí.

Primárne mladšej cieľovej skupine sa Správca prihovára prostredníctvom konceptu mladého influencersa, pre ktorého je zálohovanie spojenie ochrany prírody a „biznisu“. Vratko Štupel v rámci hlavnej kampaňovej komunikácie aj prostredníctvom svojich profilov na Facebooku, Instagrame a TikToku ukazuje mladým ľuďom, že nie sú sami v tom, že chcú meniť svet k lepšiemu. Preto pomáha so zálohovaním svojej rodine, susedom a v konečnom dôsledku aj prírode.

Hlavná kampaň bola rozdelená do troch fáz, ktoré sprevádzala kontinuálna komunikácia prostredníctvom profilov na sociálnych sieťach.

Na nich Vratko Štupel zdieľa informácie o zálohovom systéme. Vznikol aj Vratkov blog, ktorý približuje rôzne témy týkajúce sa nielen zálohovania, ale aj vo všeobecnej ochrany životného prostredia. Jednotlivé časti kampaňovej komunikácie ukazovali, že na zálohovanie je potrebné myslieť v každom ročnom období. Posolstvo vyzdvihovalo pozitívny dopad zálohovania na našu prírodu a životné prostredie. V mesiacoch marec a apríl prebehla komunikácia jarnej časti, v júli a auguste bola spustená letná fáza a rok bol ukončený vianočnou komunikáciou.

V rámci komunikácie bolo významné aj pravidelné informovanie Správcom prostredníctvom webu, sociálnych sietí a médií o aktuálnych štatistikách alebo aktivitách. Prírodnou súčasťou komunikácie v rámci zálohového systému je aj informovanie zapojených partnerov emailovou a telefonickou komunikáciou, prostredníctvom stretnutí na úrovni zväzov, správnej a dozornej rady, prípadne v rámci poskytovania rôznych manuálov k nastaveným procesom.

V druhom polroku 2023 sa Správca v rámci vzdelávania odbornej verejnosti zúčastnil na týchto eventoch:

- Medzinárodná konferencia Obehové hospodárstvo v Bratislave
- HN konferencia o udržateľnosti, inováciách a zelenej transformácii s názvom Zelená budúcnosť
- Medzinárodná konferencia kongresu a výstavy Odpady v Luhačoviciach
- Circular Week 2023, Conference of Polish Natural Waters Association

VZDELÁVANIE

Aj napriek vysokým číslam návratnosti je dôležité podporovať neustále vzdelávanie o zálohovaní. Ekologická motivácia je celkovo v rámci Slovenska vysoká, avšak hlavne u mladšej generácie sa rýchlo stráca a je dôležité ju neustále stimulovať vzdelávaním. U tejto časti populácie motivuje k zálohovaniu hlavne finančný aspekt. Preto je dôležité podporovať aj ekologický rozmer zálohovania. Správca preto spolupracuje na viacerých projektoch, ktoré prinášajú nielen praktické informácie o zálohovaní, ale aj poukazujú na neustálu dôležitosť triedeného zberu, či celkového prístupu k životnému prostrediu.

Vzdelávanie detí Správca podporil spoluprácou s organizáciou rozšírenej zodpovednosti výrobcov a NATUR-PACKom v rámci projektu Zberný dvor. Je zameraný na deti a mládež a jeho program obohacuje svojim hudobným talentom spevák Braňo Jobus. Cieľom spolupráce je zábavnou a interaktívnou formou vzdelávať deti na tému triedenia, zálohovania a predchádzania vzniku odpadov. Zážitkový program prebieha v spolupráci s vybranými školami aj na verejných podujatiach či festivaloch.

V rámci edukácie Správca pokračoval aj v tomto roku ako partner a odborný garant ekomuzikálu Odpad je poklad, ktorého súčasťou sú aj rôzne aktivity napomáhajúce trvalo udržateľnému rozvoju životného prostredia Slovenska. Cieľom tejto spolupráce je vysvetliť, aký dopad na život má naše správanie v súvislosti s nakladaním s odpadom v oblasti ekológie, prírodných zdrojov, ekonomiky a zdravia. Správca chce prispieť k lepšiemu vzťahu ľudí k životnému prostrediu a upevňovať v nich presvedčenie, že zodpovedným správaním a predchádzaním vzniku odpadov prispievajú k jeho ochrane.

Posilnenie vzdelávania detí predškolského veku Správca podporil aj spoluprácou s hudobným programom Miro Jaroš Amfík tour. V rámci každého koncertu bol deťom vysvetlený pozitívny vplyv zálohovania na našu prírodu aj planétu. Deti zároveň získavajú praktické informácie o zálohovaní.

V druhej polovici roka 2023 Správca zálohového systému pristúpil k vzdelávaniu vysokoškolských študentov prostredníctvom prednášok. Na Technickej univerzite vo Zvolene prebehla prednáška generálneho riaditeľa Správca zálohového systému Mariána Áča na tému cirkulárnej ekonomiky a nakladania s jednorazovými nápojovými obalmi. Vypočuť si ju mohli študenti inžinierskeho stupňa FEE v študijnom programe Forezná a kriminalistická environmentalistika.

Iniciatívy v oblasti vzdelávania sú v boji proti voľne pohodenému odpadu a vytváraní čistejšieho životného prostredia kľúčové. Správca verí, že odborné prednášky na tému cirkulárnej ekonomiky a nakladania s jednorazovými nápojovými obalmi sú pre študentov inšpirujúce a motivujú k pozitívnemu prístupu k životnému prostrediu. Aj vďaka takýmto aktivitám sa študenti môžu dozvedieť o dôležitých otázkach týkajúcich sa životného prostredia a zároveň prispievať k udržateľnej budúcnosti Slovenska.

Správca sa s univerzitou vo Zvolene dohodol na vedecko-odbornej spolupráci, v rámci ktorej sa zaväzuje v súčinnosti

s FEE zabezpečiť prednášky o nakladaní s jednorazovými nápojovými obalmi a odpadom, ako aj poskytnúť odborných konzultantov pri spracovaní bakalárskych, diplomových a dizertačných prác v tejto oblasti. Správca tiež plánuje spolupracovať na výskumných úlohách s odborníkmi FEE podľa vopred dohodnutých podmienok.

Správca prezentoval vysokoškolákovi aj na Fakulte európskych štúdií a regionálneho rozvoja Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre. Študentom priblížil zaujímavé informácie zo sveta zálohovania a fungovania systému. Študenti získali cenné informácie z praxe.

Pozitívny trend vo vnímaní systému potvrdil aj prieskum uskutočnený v auguste 2023. Realizoval ho Správca s agentúrou 2muse. Výsledky ukázali, že 97 % obyvateľov Slovenska pozná systém zálohovania a osvojilo si jeho koncept. Tento výsledok poukazuje na výraznú informovanosť a povedomie obyvateľstva v oblasti environmentálnej udržateľnosti. Pričom až 94 % obyvateľov deklaruje osobnú skúsenosť so zálohovaním.

Slovensko ukázalo, že mu záleží na prírode a aj životnom prostredí. Prieskum zachytil, že viac ako 60 % opýtaných vidí za zavedením zálohového systému najmä snahu o ochranu životného prostredia. Zaujímavé je, že finančná motivácia je výraznejšia hlavne v mladšej časti populácie do 35 rokov. Táto veková skupina má tendenciu strácať ekologickú motiváciu k zálohovaniu. Naopak ľudia nad 55 rokov viac veria v pozitívny dopad zálohovania na životné prostredie. Nápoje v zálohovaných obalov však v najväčšej miere nakupujú obyvatelia do 35 rokov.

Spotrebiteľia inklinujú k výbere odberného miesta podľa toho, či si v mieste vrátenia zálohovaných obalov plánujú aj nakúpiť. Priemerný počet vrátených obalov na 1 návštevu je približne 16 obalov. Medzi ľuďmi, ktorí pri 1 návšteve odberného miesta odovzdávajú viac než 50 obalov sú najmä ľudia pod 35 rokov. Ľudia pod 35 rokov zároveň navštevujú odberné miesta zriedkavejšie v porovnaní s ostatnými.

INKLUZÍVNE AKTIVITY

Zálohový systém na Slovensku má nesporné pozitívne ekonomické a environmentálne dopady. Je však dôležité, aby bol prístupný pre všetkých, vrátane dôchodcov, hendikepovaných a zdravotne znevýhodnených občanov.

Počas celého fungovania systému sa Správca snaží, aby bol dostupný naozaj pre každého obyvateľa Slovenska. Preto sa intenzívne zaoberá otázkou inklúzie a je v úzkej komunikácii s Úradom komisára pre osoby so zdravotným postihnutím.

Správca si je vedomý aj svojej spoločenskej zodpovednosti, preto sa podieľa na rôznych projektoch, ktoré pomáhajú aj hendikepovaným občanom. V snahe naďalej vylepšovať systém aj pre obyvateľov so zdravotným znevýhodnením v spolupráci s obchodníkmi otestoval v prvom polroku 2023 obsluhu zálohomatov osobami odkázanými na invalidný vozík. Správca spoločne s obchodníkmi, ktorí sú vlastníkami automatov na odber zálohovaných obalov, získal cenné informácie pre zvýšenie prístupnosti zálohomatov.

Diskusie na tému uľahčenia zálohovania zdravotne znevýhodneným spotrebiteľom pokračujú aj s ohľadom na nevidiacich či slabozrakých obyvateľov. V tomto smere sa v úzkej komunikácii s Úniou nevidiacich a slabozrakých Slovenska Správca snaží nájsť možnosti, ako ešte viac sprístupniť zálohový systém tejto zdravotne znevýhodnenej skupine obyvateľstva.

V snahe o inkluzívnu spoločnosť Správca zálohového systému rozvinul od svojho spustenia viacero spoluprác a cez aktivity v rámci spoločenskej zodpovednosti sa dostal aj k možnosti spolupracovať s občianskym združením MAKO SK. Jeho cieľom je prispievať k zlepšeniu zdravotného stavu ľudí s hendikepom a snaha zlepšiť kvalitu života pre zdravotne znevýhodnených ľudí. Jednou z jeho aktivít je úsilie o zaradenie prídavného motora pre mechanický invalidný vozík do kategórie kompenzačných pomôcok. Správca zálohového systému sa preto rozhodol venovať finančný príspevok na elektrický motor pre invalidný vozík. Tento dar je vyústením spoločnej snahy o rozvoj a zlepšenie spoločnosti s dôrazom na ústretovosť a prístupnosť pre všetkých jej členov, vrátane hendikepovaných a zdravotne znevýhodnených občanov.

PODPORA ŠÍRENIA CIRKULÁRNEJ EKONOMIKY MIMO HRANÍC SLOVENSKA

či Rumunsko. Správca zdieľal informácie v teoretickej rovine a ukázal aj, ako funguje systém v praxi.

Slovensko sa v roku 2023 tiež prvýkrát stalo miestom stretnutia Asociácie zálohových systémov v Európe, ktoré sa koná každoročne za účelom zefektívnenia spolupráce a odovzdávania skúseností. Správca zálohového systému tak pokračuje v nastavenom trende intenzívnej medzinárodnej komunikácie.

V novembri 2023 spustilo zálohový systém v Európe Rumunsko, ktoré sa nami inšpirovalo podobne, ako sa Správca pred rokmi inšpirovalo pobaltskými krajinami.

Pre šírenie myšlienky cirkulárnej ekonomiky je veľmi dôležité, aby fungovala spolupráca medzi krajinami nielen v Európe. Vďaka vzájomnej podpore krajín pre efektívnejšie nastavenie procesov existujúcich systémov a správne nastaveniu zálohovania pre nové krajiny dosiahneme viac vyzbieraného materiálu, znížime voľne pohodený odpad od nápojových obalov a budeme šetriť prírodné zdroje. Zároveň ukazujeme, že aj výrobcovia v iných iných odvetviach môžu využiť princíp obehového hospodárstva v prospech životného prostredia.

Počas náročného obdobia prípravy zálohového systému na Slovensku sa Správca zálohového systému inšpiroval krajinami, v ktorých už zálohový systém fungoval. Išlo predovšetkým o severské a pobaltské krajiny. Tie v čase úsilia o zavedenie zálohového systému poskytli Slovensku cennú podporu a súčinnosť.

Slovenská republika je po intenzívnej príprave dvanástou krajinou, ktorá sa v rámci Európy do zálohovania zapojila a prvou krajinou v našom regióne, ktorá sa pridala k myšlienke cirkulárnej ekonomiky a spustila zálohový systém. Vďaka úspešnému zavedeniu zálohovania sa Slovensko stalo krajinou, ktorá inšpiruje ostatných na ceste k zavedeniu zálohovania. Tak, ako Správca zálohového systému pred rokmi zbieral inšpiráciu od krajín so zavedeným zálohovým systémom, dnes môže odovzdávať vlastné skúsenosti a podporovať tým myšlienku cirkulárnej ekonomiky v Európe.

V roku 2023 prebehla séria stretnutí, kde sa v rámci spolupráce Správca podielil o cenné informácie o zálohovom systéme. Komunikoval s krajinami ako Slovinsko, Írsko, Maďarsko, Česko, Rakúsko, Bulharsko, Poľsko

PLNENIE CIEĽOV NÁVRATNOSTI

V DRUHOM POLROKU 2023
BOLO VYZBIERANÝCH

580 836 551

ZÁLOHOVANÝCH
NÁPOJOVÝCH OBALOV.

56% ZÁLOHOVANÝCH
PLASTOVÝCH FLIAŠ
OD NÁPOJOV

44% ZÁLOHOVANÝCH
PLECHOVIEK
OD NÁPOJOV

KU KONCU ROKA 2023
SA DO SYSTÉMU VRÁTILO

1 071 170 003

ZÁLOHOVANÝCH PLASTOVÝCH
FLIAŠ A PLECHOVIEK.

57% ZÁLOHOVANÝCH
PLASTOVÝCH FLIAŠ
OD NÁPOJOV

43% ZÁLOHOVANÝCH
PLECHOVIEK
OD NÁPOJOV

OD SPUSTENIA SYSTÉMU
SA VYZBIERALO TAKMER

1,9 miliardy

ZÁLOHOVANÝCH OBALOV.

NÁVRATNOSŤ
V DRUHOM ROKU FUNGOVANIA
ZÁLOHOVÉHO SYSTÉMU JE

92%

Koľko vyzbierali jednotlivé kraje v roku 2023?

Banskobystrický 117 814 673
Bratislavský 165 114 384
Košický 140 699 610
Nitriansky 153 888 370

Prešovský 126 395 188
Trenčiansky 105 293 887
Trnavský 136 069 713
Žilinský 125 894 178

VÝZVY A OCHRANA ZÁLOHOVÉHO SYSTÉMU

Správca zálohového systému sa systém snaží neustále vylepšovať a rozširovať, s čím prichádzajú rôzne výzvy. Popri pozitívnych rozvojových trendoch to zahŕňa aj tému nezákonných manipulácií so zálohovanými obalmi. Správca aktívne rieši aj túto problematiku, aby v maximálnej možnej miere zabránil aktivitám jednotlivcov či skupín, ktoré sa snažia získať neoprávnenú výhodu, systém zneužívajú a porušujú platnú legislatívu na úkor slušných zákazníkov, výrobcov a predajcov.

Škody z prípadného podvodného konania znášajú v prvom rade poctiví výrobcovia, ktorí tento systém financujú. Správca sa preto aktívne venuje ochrane fungujúceho a úspešného systému, trhu s materiálom, ktorý je jeho súčasťou, zachovaní hospodárnosti aj ochrane férovo konajúcich členov systému a spotrebiteľov.

Podľa platnej legislatívy má Správca zálohového systému povinnosť monitorovať oblasť podvodov, keďže tieto praktiky porušujú zákonom daný regulačný rámec. Aj keď Správca nemá priamu kompetenciu sankcionovať nezákonné konanie a porušovanie pravidiel, v tomto smere úzko spolupracuje s orgánmi, ktoré sú na to určené - MŽP SR, SIŽP, SOI, Protimonopolný úrad, Policajný zbor SR, Finančná správa SR. Existujúci legislatívny rámec Slovenskej republiky nateraz poskytuje dostatok možností a nástrojov, ako sa s týmto konaním, ktoré porušuje zákon, vysporiadávať.

Medzi najzávažnejšie spôsoby manipulácií pri zálohovaní patria najmä aktivity niektorých neseriózných výrobcov a predajcov nápojov. Tí v rozpore so zákonom predávajú nápoje dovezené zo zahraničia, alebo dovážajú zo zahraničia nápoje, ktorých obaly síce sú na Slovensku registrované, ale neboli primárne

určené pre našu obchodnú sieť. V oboch prípadoch vznikajú priame aj nepriame finančné škody, ktoré musí znášať Správca zálohového systému, ale aj seriózni a renomovaní výrobcovia a distribútori nápojov, ktorí tak na tieto podvodné konania doplácajú.

Správca eviduje aj pokusy o podvody zo strany fyzických osôb, ktoré sa snažia vracať do zálohovateľných obalov, ktoré neboli zakúpené na slovenskom trhu alebo dokonca u nás nie sú ani registrované a obsahujú falošné etikety. Je preto potrebné pripomenúť všetkým spotrebiteľom, že akákoľvek špekulatívna manipulácia s obalmi na nápoje, za ktoré nebol riadne uhradený záloh a pochádzajú z územia mimo Slovenskej republiky, je porušením platnej legislatívy a môže byť prísne postihovaná príslušnými orgánmi, ktoré sú na to určené.

Predstava, že vhođením obalu do zálohovateľného a načítaním kódu sa končí kontrolný mechanizmus, má ďaleko od skutočnosti. Celý proces sa vtedy len začína a jeho súčasťou je aj dôsledná kontrola procesu zberu a manipulácie so zálohovanými obalmi.

Správca vykonáva množstvo opatrení proti takýmto podvodom. Vytvoril pozíciu manažéra prevencie podvodov, monitoruje priestory zberu, kontroluje vyzbierané obaly, robí systematický reporting, vykonáva priebežnú finančnú kontrolu, organizuje fiktívne nákupy, analyzuje kamerové záznamy a spolupracuje s dodávateľmi zálohovateľných obalov, distribútormi a štátnymi kontrolnými orgánmi. V druhej polovici roka 2023 bola tiež zriadená e-mailová adresa fraud@spravcazalah.sk pre nahlasovanie podnetov k danej téme.

Správca dôsledne eviduje návratnosť a má podrobný prehľad o množstve záloh vyplatených nad mieru návratnosti, ktoré z prípadného neoprávneného konania vznikajú. Každý jeden importér resp. výrobca nápojov preto v prípade nezrovnalostí v evidencii dopláca prípadné vypadnuté zálohy aj poplatky za ním registrované zálohované obaly, ktoré sa vrátili zo zahraničia nad priemernú návratnosť daného produktu.

Ochrana systému je popri jeho rozvoji a údržbe hlavnou prioritou Správca aj v nasledujúcom období.

S obchodníkmi bude Správca pokračovať v zvyšovaní dostupnosti a užívateľského komfortu zálohovania pre spotrebiteľov. Dosiahne to rozširovaním odbernej siete v lokalitách, kde spotrebiteľ vo svojom okolí nemá možnosť vrátiť zálohované nápojové obaly a modernizáciou riešení pre plnenie povinností odberných miest. Zároveň bude aj naďalej podporovať odberné miesta zefektívňovaním systému zvozov tak, aby bola ich prevádzka plynulá a nehromadilo sa na nich neprimerané množstvo vyzbieraných obalov.

Registračný portál Správca zálohového systému bol vytvorený rovnako ako pre výrobcov aj pre distribútorov. Pre zvýšenie flexibility fungovania obchodníkov v rámci registračného portálu, ktorý zefektívňuje pravidelnú komunikáciu medzi obchodníkom a Správcom sa v druhom polroku 2023 spustila možnosť spravovania údajov samotným užívateľom.

Správca v roku 2023 pristúpil k rôznym optimalizačným riešeniam týkajúcich sa výrobcov pre zálohový systém, ktoré nadobúdajú platnosť v roku 2024.

Výrobca platí do systému 3 druhy poplatkov. Vstupný jednorazový poplatok za registráciu výrobcu v systéme, administratívny poplatok za registráciu EAN-u v systéme a poplatok za uvedenie obalu na trh, tzv. industry fee. Výška poplatkov pre výrobcov za zber a spracovanie odpadov zo zálohovaných obalov bola pri zavedení systému nastavená na nižšie hodnoty. Ku koncu druhého polroka 2023 boli tieto poplatky analyzované a prispôsobené aktuálnemu vývoju systému tak, aby sa dosiahlo vyrovnané hospodárenie. Dochádza k úprave, ktorá reflektuje na zvýšenú návratnosť zálohovaných obalov a výrobcovia tak doplácajú cez poplatky znížený príjem do

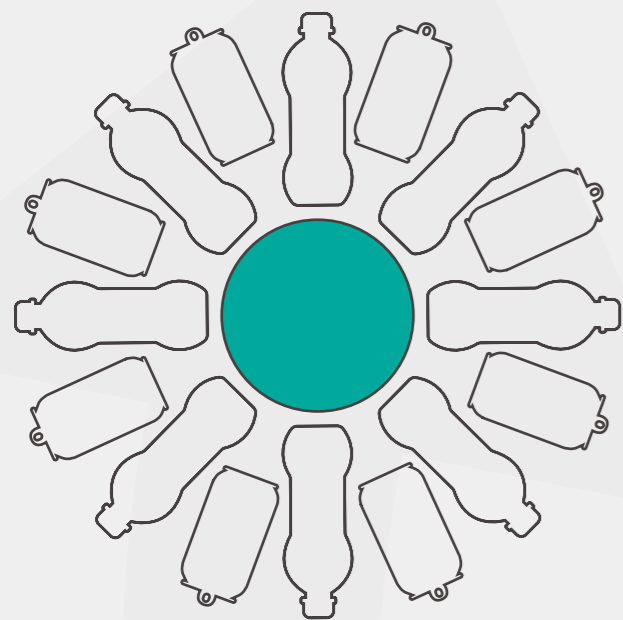
systému z nevrátených záloh. Tretím príjmom Správca zálohového systému ako neziskovej organizácie je predaj materiálu. Zmena poplatkov nadobúda účinnosť 1. 1. 2024.

Pri používaní medzinárodného čiarového kódu došlo v roku 2023 k rozhodnutiu pre navýšenie poplatkov pre výrobky s týmto typom čiarového kódu od roku 2024, ktoré môžu byť uvádzané aj na iný ako slovenský trh. V prípade medzinárodného čiarového kódu sa zohľadnil chladené nápoje s dobou spotreby najviac do 5 mesiacov, pri ktorých sa vo zvýšenom poplatku prihliada na kratšiu dobu trvanlivosti. Zmena nadobúda účinnosť 1. 1. 2024.

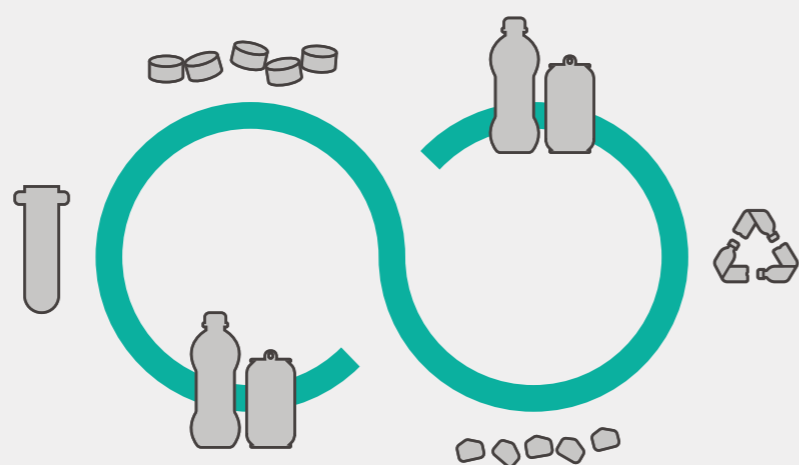
Výrobcom bola zároveň vytvorená možnosť predísť zvýšeným poplatkom spojeným s medzinárodným čiarovým kódom a fakturáciou za nadpriemernú návratnosť preregistráciou výrobkov na národný EAN kód. Správca prijal v roku 2023 rozhodnutie pre dočasné odpustenie poplatkov za preregistráciu z medzinárodného čiarového kódu na národný, a to do 30. 6. 2024. V snahe vyjsť v ústrety predovšetkým drobným výrobcom, Správca zálohového systému prijal v druhom polroku 2023 riešenie na zníženie poplatku za registráciu výrobcu z pôvodných 200 € na 100 €. Táto zmena nadobúda účinnosť od 1. 2. 2024, pričom výška vstupného poplatku je naďalej stanovená jednotne pre všetkých výrobcov.

Pre automatizáciu registrácie výrobcov a ich jednotlivých výrobkov (nápojov v plastových fľašiach alebo plechovkách) bol už v čase spustenia systému vytvorený registračný portál Správca zálohového systému. Pre zvýšenie flexibility fungovania výrobcov v rámci registračného portálu, ktorý zefektívňuje pravidelnú komunikáciu medzi výrobcom a Správcom sa v druhom polroku 2023 spustila možnosť zadávania zmien týkajúcich sa EAN-ov. Niektoré typy zmien môžu podliehať spoplatneniu. Zároveň pribudla možnosť spravovania údajov samotným užívateľom.

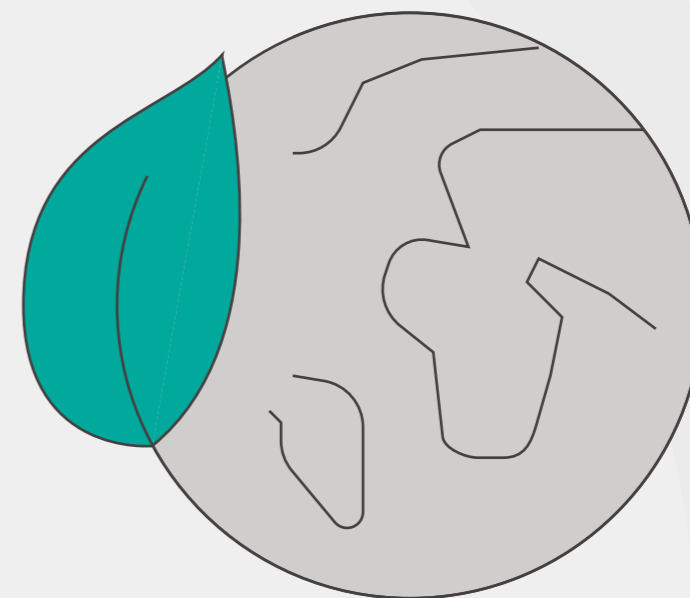
BENEFITY ZÁLOHOVANIA

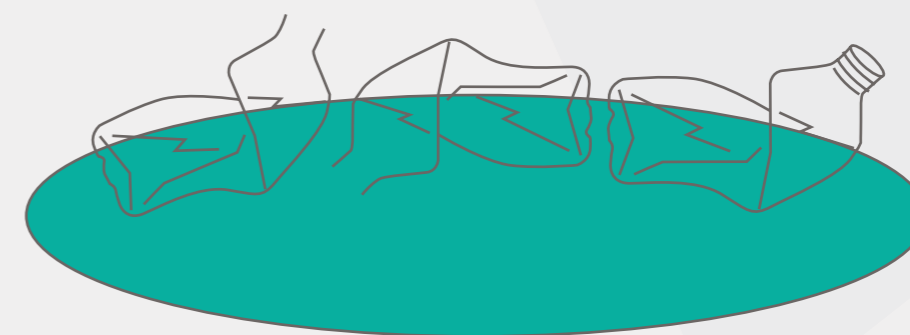
**VĎAKA ZÁLOHOVANIU
VYZBIERAME VIAC
MATERIÁLU
VYŠŠEJ KVALITY.**

**VYUŽITÍM CIRKULÁRNEJ EKONOMIKY
SA MATERIÁL POUŽIJE ZNOVA A ZNOVA
NA VÝROBU NOVÝCH FĽAŠIEK A PLECHOVIEK.**

**OPAKOVANÝM VYUŽÍVANÍM MATERIÁLU,
KTORÝ UŽ JE V OBEHU
ŠETRÍME PRÍRODNÉ ZDROJE.**

**ZÁLOHOVANIE POMÁHA V BOJI
PROTI VOĽNE POHODENÉMU ODPADU,
ČÍM SI CHRÁNIME NAŠU PRÍRODU.**

SPRÁVCA ZÁLOHOVÉHO SYSTÉMU n.o.
spravcazaloh.sk

Prehľad štatistík

K 31. 12. 2023
EVIDUJE SPRÁVCA

334 AKTÍVNE
ZAPOJENÝCH
VÝROBCOV

Spolu bolo k 31. 12. 2023
REGISTROVANÝCH AKTÍVNYCH

4 584 EAN
KÓDOV

Z TOHO:

56%

národných
EAN kódov

44%

medzinárodných
EAN kódov

57%

NÁPOJOV
V PLASTOVÝCH
FLAŠIACH

43%

NÁPOJOV
V PLECHOVKÁCH

K 31. 12. 2023
EVIDUJE SPRÁVCA

318

AKTÍVNE
ZAPOJENÝCH
DISTRIBÚTOROV

POČET
ODBERNÝCH MIEST
k 31. 12. 2023

3 269

V DRUHOM POLROKU
2023 PRIBUDLO

104

ODBERNÝCH
MIEST

V rámci druhého polroka
v roku 2023 bolo umiestnených
na trh približne
600 MILIÓNOV
ZÁLOHOVANÝCH OBALOV.

Celkovo ku koncu roka 2023
Správca eviduje približne
1,16 MILIARDY UMIESTNENÝCH
ZÁLOHOVANÝCH
NÁPOJOVÝCH OBALOV.

DRUHY NÁPOJOV:

RAST PO MESIACOCH:

Január	3 002
Február	3 045
Marec	3 078
Apríl	3 075
Máj	3 118
Jún	3 165
Júl	3 169
August	3 173
September	3 207
Október	3 224
November	3 248
December	3 269

DOBROVOLNE ZAPOJENÝCH
ODBERNÝCH MIEST

64,5%

ODBERNÉ MIESTA
S **AUTOMATIZOVANÝM ODBEROM**

72%

POVINNE ZAPOJENÝCH
ODBERNÝCH MIEST

35,5%

ODBERNÉ MIESTA
S **RUČNÝM ODBEROM**

28%

POMER **ODBERNÝCH MIEST** V JEDNOTLIVÝCH KRAJOCH:

Banskobystrický **13%**
Bratislavský **9%**
Košický **12%**
Nitriansky **13%**

Prešovský **15%**
Trenčiansky **12%**
Trnavský **10%**
Žilinský **16%**

V DRUHOM POLROKU 2023
BOLO VYZBIERANÝCH

580 836 551

ZÁLOHOVANÝCH
NÁPOJOVÝCH OBALOV.

56% ZÁLOHOVANÝCH
PLASTOVÝCH FLIAŠ
OD NÁPOJOV

44% ZÁLOHOVANÝCH
PLECHOVIEK
OD NÁPOJOV

KU KONCU ROKA 2023
SA DO SYSTÉMU VRÁTILO

1 071 170 003

ZÁLOHOVANÝCH PLASTOVÝCH
FLIAŠ A PLECHOVIEK.

57% ZÁLOHOVANÝCH
PLASTOVÝCH FLIAŠ
OD NÁPOJOV

43% ZÁLOHOVANÝCH
PLECHOVIEK
OD NÁPOJOV

OD SPUSTENIA SYSTÉMU
SA VYZBIERALO TAKMER

1,9 miliardy

ZÁLOHOVANÝCH OBALOV.

NÁVRATNOSŤ
V DRUHOM ROKU FUNGOVANIA
ZÁLOHOVÉHO SYSTÉMU JE

92%

KOLKO **VYZBIERALI JEDNOTLIVÉ KRAJE** V ROKU 2023?

Banskobystrický **117 814 673**
Bratislavský **165 114 384**
Košický **140 699 610**
Nitriansky **153 888 370**

Prešovský **126 395 188**
Trenčiansky **105 293 887**
Trnavský **136 069 713**
Žilinský **125 894 178**

**Ďakujeme, že pomáhate
v úsilí o čistejšie Slovensko.**